

اثر گزارش حسابرسی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری

لیلا قاسمی

کارشناس ارشد، دانشگاه آزاد واحد آشتیان، ایران

دکتر جواد نظری

مدیر گروه حسابداری، دانشگاه آزاد واحد آشتیان، ایران

دکتر عیسی نورانی فر

استاد گروه حسابداری، دانشگاه آزاد واحد آشتیان، ایران

چکیده

برای افزایش اعتماد مردم به سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اطلاعات حسابداری باید از ویژگی‌های کیفی نظیر مربوط بودن، قابلیت اتکا، قابلیت مقایسه و قابلیت فهم برخوردار باشند. برای آنکه استفاده کنندگان صورت‌های مالی به اطلاعات مالی این صورت‌ها اعتماد کنند بایستی این صورت‌های مالی، حسابرسی شوند. با توجه به مقوله جدایی مالکیت از مدیریت، بحث حاکمیت شرکتی و همچنین تئوری‌های مطرح شده مرتبط با آن از قبیل نمایندگی، نیاز به حسابرسی صورت‌های مالی شرکت‌ها کاملاً ضروری است. حسابرسی باعث ایجاد ارزش افزوده برای صورت‌های مالی می‌شود. بنابراین هدف ما در این پژوهش بررسی اثر گزارش حسابرسی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری بوده است. آزمون فرضیه‌ها با استفاده از، داده‌های مقطعی مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ برای ۱۰۵ شرکت از میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران آزمون و بررسی شده است. آن‌چه در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی آزمون فرضیه اول تحقیق مبنی بر معناداری اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکت‌ها بر بازده سهام بدست آمد نشان داد که رابطه معنادار بین نوع شرکت حسابرسی، بازده دارایی‌ها و نسبت استقلال مالی با نرخ بازده می‌باشد ولی در تعامل بین نوع گزارش و شرکت حسابرسی با متغیرهای مستقل، بازده سهام متأثر نشده است. برازش‌های انجام شده از فرضیه دوم، نشان می‌دهد بازده دارایی‌ها و نسبت استقلال مالی در شرکت‌هایی با گزارش مشروط بیشتر از شرکت‌هایی است که گزارش مقبول دارند همچنین نسبت استقلال مالی در شرکت‌هایی که توسط موسسات بزرگ مورد حسابرسی قرار گرفته‌اند بیشتر از شرکت‌هایی است که توسط سایر موسسات حسابرسی مورد حسابرسی قرار گرفته‌اند.

کلید واژه: اندازه موسسه حسابرسی، نوع گزارش حسابرسی، استقلال مالی، بازده

مقدمه

از جمله عوامل اساسی در ایجاد تغییرات بنیادی در محیط اقتصادی ایران، می توان عمومی شدن مالکیت بنگاه های اقتصادی، تأمین مالی از طریق مشارکت عمومی و خصوصی سازی بخش های دولتی و بنگاه های اقتصادی را نام برد. در چنین شرایطی شفافیت و کیفیت مطلوب اطلاعات مالی، که پایه و اساس تصمیم گیری های بهینه اقتصادی سرمایه گذاران، اعتباردهندگان و بطور اعم استفاده کنندگان از اطلاعات است، از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. حال از یک سو بر اساس تئوری نمایندگی مدیران، نمایندگان سهامداران شرکت بوده و بایستی در جهت منافع آنها عمل نمایند. اما گاهی اوقات مدیران در موقعیت هایی قرار می گیرند که تصمیم هایشان به نفع سهامداران شرکت نبوده و باعث مخدوش شدن گزارش های مالی می شوند. گاهی مدیران قضاوت خویش را در گزارشگری مالی و نحوه ثبت رویدادهای مالی بصورتی وارد می نمایند که تغییر در محتوای گزارش های مالی، برخی از سهامداران را نسبت به عملکرد اقتصادی شرکت گمراه نماید. از سوی دیگر، اصولاً در یک بنگاه اقتصادی، محیط حسابرسی حاکم، نقش اساسی در جهت بوجود آوردن کیفیت مطلوب اطلاعات مالی ایفا می کند. در واقع حسابرسی میکانیزمی کارا برای فراهم کردن اطلاعات شفاف و قابل اتکا ایجاد می کند. به همین جهت در این پژوهش با اشاره به این که کیفیت حسابرسی قابلیت اتکای اطلاعات را بالا می برد به بررسی اثر گزارش حسابرسی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است.

مروری بر ادبیات و پیشینه پژوهش

رابرت و هولتسن^۱ (۲۰۰۲) در پژوهشی تحت عنوان «بازده های غیر عادی سهام مرتبط با نحوه افشای اظهارنظر مشروط حسابرسان» به بررسی شواهدی از واکنش با اهمیت منفی قیمت سهام با نحوه افشای اظهارنظر مشروط حسابرسان می پردازد.

الیوت دلبیوبروک^۲ (۲۰۰۹) تأثیر شفافیت حسابداری در تصمیمات سرمایه گذاران را مورد بررسی قرار داد. یافته های حاصل از این تحقیق نشان داد که به کمک شفافیت حسابداری عکس العمل، قدرت پیش بینی و قضاوت سرمایه گذاران نسبت به کاهش ارزش سهام افزایش می یابد.

چانگ و همکاران (۲۰۱۰) به بررسی واکنش بازار به تغییر در حسابرس از چهار شرکت بزرگ حسابرسی به شرکت های حسابرسی پرداختند. آنها برای بررسی موضوع تحقیق خود دوره تحقیق را به دوره تقسیم بندی نمودند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که واکنش بازار به تغییر از چهار موسسه حسابرسی بزرگ به موسسه های حسابرسی کوچک مثبت بوده است.

هسی و همکاران^۳ (۲۰۱۱) تأثیر نوع گزارش حسابرس بر رفتار قیمت سهم شرکت ها را در کشور تایوان مورد بررسی قرار دادند. نتایج آنها نشان داد که در تاریخ های نزدیک به انتشار گزارش حسابرسی غیر مقبول برای سرمایه گذاران بازده منفی ایجاد می گردد. بنابراین، آنها نتیجه گرفتند که نوع گزارش حسابرسی بر رفتار قیمت سهام تاثیر دارد و به سرمایه گذاران توصیه کردند که از خرید سهم با بازده منفی خودداری کنند زیرا گزارش حسابرسی آن غیر مقبول است.

لی و لی^۴ (۲۰۱۳) بیان کردند صورتهای مالی که توسط موسسات بزرگ حسابرسی مورد حسابرسی قرار می گیرند نسبت به

1 . Robert&holthausen

2 .Elliott,w,brook.

3 . Hsu,2011

4 . Lee and Lee ,2013

سایر موسسات دارای کیفیت بالاتری هستند و خطای آنها کمتر می باشد.

میهایلا و همکاران^۵ (۲۰۱۵) در پژوهشی اثر گزارش حسابرسی بر صورتهای مالی تهیه شده شرکتهای رومانیایی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل های رگرسیونی ANOVA نشان داد که حسابرسی توسط ۴ موسسه بزرگ حسابرسی و اطلاعات فراهم شده توسط گزارش حسابرسی، صرفنظر از نوع گزارش و اطلاعات از صورتهای مالی بر بازده سهام تاثیر دارد.

سواد لو (۱۳۸۳) بررسی تاثیر بندهای گزارش حسابرس مستقل بر سود هر سهم، سود نقدی هر سهم و نسبتهای مالی شرکتهای گروه صنایع لوازم خانگی و ماشین آلات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. محقق طی بررسی هایش به این نتیجه رسید که تصمیم گیرندگان شرکتهای مورد بررسی غالباً "به بندهای گزارش حسابرس مستقل در تعیین سود هر سهم (EPS) و نیز در تقسیم سود نقدی (DPS) این موضوع را لحاظ کرده و همچنین نسبتهای مالی و تعهدی نیز با بندهای گزارش حسابرس رابطه داشته و تاثیر پذیر بوده است.

شکری چشمه سبزی (۱۳۸۴) تاثیر گزارش های حسابرسی بر تصمیم گیری استفاده کنندگان از صورت های مالی را بررسی کرد. نتایج تحقیق نشان داد که بین تصمیمات اتخاذ شده براساس صورتهای مالی دارای گزارش حسابرسی و تصمیمات اتخاذ شده بر اساس صورت های مالی فاقد گزارش حسابرسی تفاوت قابل ملاحظه ای وجود دارد.

سنگ سفیدی (۱۳۸۵) به بررسی رفتار سرمایه گذاران بورس اوراق بهادار تهران نسبت به کیفیت اطلاعات مندرج در گزارش مشروط حسابرسی پرداخت. نتایج حاصل از یافته های تحقیق وی نشان می دهد که سرمایه گذاران بورس اوراق بهادار نسبت به بندهای شرط گزارش حسابرسی اقلام سود و زیانی با توجه به متغیر های نسبت خالص حاشیه سود، نسبت سود هر سهم، نسبت گردش موجودی و بندهای شرط گزارش حسابرسی اقلام سمت چپ ترازنامه با توجه به متغیر نسبت کل بدهیها به کل داراییها عکس العمل نشان نمی دهند تنها نسبت به بندهای شرط گزارش حسابرسی اقلام سمت چپ ترازنامه با توجه به متغیر نرخ بازده حقوق صاحبان سهام و نسبت بدهی بلند مدت به حقوق صاحبان سهام عکس العمل نشان می دهند.

موسوی شیری (۱۳۸۷) به بررسی تاثیر گزارشهای حسابرسی بر کیفیت گزارشگر مالی در ایران پرداخت. نتایج تحقیق وی نشان داد که اعتبار دهندگان، سهامداران و سرمایه گذاران در تصمیمات مالی بر گزارشات حسابرسی اتکا می کنند و این گزارشات بر کیفیت صورت های مالی افزوده اند ولی در مورد افزایش بعضی از خصوصیات کیفی صورت های مالی از قبیل؛ احتیاط، کامل بودن اطلاعات، به موقع بودن اطلاعات، قابل فهم بودن اطلاعات و تشخیص محتوای معاملات موفقیت چندانی نداشتند.

دارابی و جعفری (۱۳۹۱) به بررسی تاثیر بندهای گزارش حسابرس مستقل بر شفافیت گزارشهای مالی گروه شرکتهای خودرو و ساخت قطعات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در بین سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۸ پرداخت. نتیجه اصلی پژوهش حاضر نشان می دهد که بندهای گزارش حسابرس مستقل باعث شفافیت گزارشهای مالی در گروه شرکتهای خودرو و ساخت قطعات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می شود.

بنی مهد و علی احمدی (۱۳۹۲) به بررسی بررسی تحلیلی سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه در بازار سرمایه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه پرداختند. نتایج حاکی از این است که سودمندی گزارش حسابرسی را می توان از

⁵ . Mihaela & el, 2015

طریق بررسی واکنش بازار به گزارش حسابرسی و همچنین، بررسی مربوط بودن این گزارش ها در تصمیم گیری استفاده کنندگان را مورد تحلیل قرار داد.

تقی زاده و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان بررسی اثر کیفیت حسابرسی بر بازده سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار دادند. یافته های پژوهش نشان داد رابطه مثبت و معناداری بین اندازه حسابرسی و دوره تصدی حسابرسی با بازده سهام وجود دارد.

فرضیه های پژوهش

با توجه به مطالب بیان شده در بخش مبانی نظری، فرضیه های پژوهش حاضر به شرح زیر است:
فرضیه اول - بین صورتهای مالی حسابرسی شده و بازده سهام و عملکرد شرکتهای و بازده سرمایه رابطه وجود دارد.

فرضیه دوم- بین صورتهای مالی حسابرسی شده توسط موسسه بزرگ حسابرسی و بازده سهام و عملکرد شرکتهای و بازده سرمایه رابطه وجود دارد.

متغیرهای پژوهش و نحوه محاسبه آنها

متغیرهای پژوهش به طور خلاصه در جدول زیر ارائه می گردد:

جدول (۱) نحوه سنجش متغیرهای پژوهش

نحوه سنجش	نوع متغیر	علائم اختصاری	متغیر	ردیف
$Capital\ Gains\ Yield = \frac{P_1 - P_0}{P_0}$ $P_0 = Initial\ Stock\ Price$ $P_1 = Stock\ Price\ after\ 1st\ period$	وابسته	CGY	نرخ بازده سرمایه ^۶	۱
$ROE = Net\ Incom/Shareholders\ Equity$	مستقل	ROE	بازده حقوق صاحبان سهام ^۷	۲
$ROA = Operating\ Incom/Total\ Assets$	مستقل	ROA	بازده دارایی ها ^۸	۳
$NM = Net\ Income /Turnover$	مستقل	NM	حاشیه سود ^۹	۴
$FAR = Shareholders\ Equity /Total\ Assets$	مستقل	FAR	نسبت استقلال مالی ^{۱۰}	۵
Duo=1 (اظهار نظر مقبول)	مجازی	& Duo Duo	نظر حسابرسی ^{۱۱}	۶

6 . Capital Gained Yield

7 . Return on Equity

8 . Return on Assets

9 . Net Margin

10 . Financial Autonomy Ratio

11 . audit opinion

DUO=0 (اظهار نظر مردود)				
DBi=1 (حسابرسی توسط موسسه حسابرسی بزرگ)	مجازی	DBi	نوع حسابرس ^{۱۲}	۷
DBi=0 (حسابرسی توسط سایر موسسات حسابرسی)				

با توجه به متغیرهای بالا و فرضیه های پژوهش، مدل آزمون فرضیه ها به طور کلی به صورت زیر می باشد، در این مدل Y متغیروابسته پژوهش (نرخ بازده) و X متغیرهای مستقل (بازده حقوق صاحبان سهام، بازده دارایی ها، حاشیه سود، نسبت استقلال مالی، نظر حسابرس و نوع حسابرس) می باشد :

$$Y = \delta + \alpha_1 D_{VO} + \alpha_2 D_{QO} + \alpha_3 D_{ED} + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_i X_i + \dots + \beta_j X_j + \beta_{j+1} (X_j D_{VO}) + \beta_{j+2} (X_j D_{QO}) + \beta_{j+3} (X_j D_{ED}) + \dots + \beta_{j+i-1} (X_i D_{VO}) + \beta_{j+i-2} (X_i D_{QO}) + \beta_{j+i-3} (X_i D_{ED}) + \dots + \beta_{n-2} (X_j D_{VO}) + \beta_{n-1} (X_j D_{QO}) + \beta_n (X_j D_{ED}) + \varepsilon \quad (1)$$

روش پژوهش

این پژوهش از نظر نوع هدف جزء پژوهش های کاربردی است . روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی همبستگی می باشد. انجام پژوهش در چارچوب استدلالات قیاسی - استقرایی صورت گرفته است . بدین ترتیب که مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه مطالعات کتابخانه ای ، مقالات و سایتها در قالب قیاسی و گردآوری اطلاعات برای تایید و رد فرضیه ها به صورت استقرایی انجام گرفته است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر در برگرنده شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۴ می باشد. با توجه به هدف تعمیم پذیری یافته های تحقیق به کلیه شرکت های این مجموعه روش نمونه گیری مناسب روش حذف سیستماتیک می باشد. در نهایت ۱۰۵ شرکت به عنوان نمونه مطالعاتی انتخاب گردید.

روش و ابزار گردآوری

روش آزمون داده ها در مطالعه حاضر روش تلفیقی می باشد که با بهره گیری از نرم افزار Eviews انجام شده است. در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از شاخص های مرکزی همچون میانگین و شاخص های پراکندگی نظیر، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی انجام پذیرفته است. به منظور بررسی پایایی متغیرها، از آزمون دیکی فولر استفاده گردید. برای آزمون نرمال بودن جملات اخلاص از آزمون جارکو -بر^{۱۳} استفاده شده است . برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده های panel در برآورد مدل مورد نظر کارآمد تر خواهد بود یا مدل pool ، از آزمون F لیمر استفاده شده است.

12 . type of auditor
13 . Jarque-Bera

آما توصیفی

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و شاخص‌های پراکندگی نظیر، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی انجام پذیرفته است.

جدول (۲) آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

شرح	نوع متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
CGY	وابسته	۱/۱۹۲	-۰/۰۰۲۶	۴/۰۳	۵/۱۴	۳۸/۷۹
ROE	مستقل	۰/۵۲۳	۰/۲۷۴	۳/۲۳	۲۱/۵	۴۷۹/۳۴
ROA	مستقل	۰/۱۴۸	۰/۱۱۷	۰/۱۱۲	۱/۱۶۳	۴/۰۷
NM	مستقل	۰/۲۱۹	۰/۱۱۷	۰/۳۸۵	۱۰/۵۷	۱۷۲/۲۷
FAR	مستقل	۰/۴۰۱	۰/۳۷۳	۰/۲۱۱	۰/۴۸۶	۲/۸۶
D_{UO}	مجازی	۰/۴۶۵	۱	۰/۴۹۹	۰/۱۳۸	۱/۰۱۹
D_B	مجازی	۰/۲۵۱	۰	۰/۴۳۴	۱/۱۴	۲/۳

میانگین و انحراف معیار به عنوان مهمترین شاخص مرکزی و پراکندگی محسوب می شوند که در این تحقیق این مقدار برای متغیر وابسته برابر با ۱/۱۹۲ (۴/۰۳) و برای متغیرهای مستقل به ترتیب ۰/۵۲۳ (۰/۳/۲۳)، ۰/۱۴۸ (۰/۱۱۲)، ۰/۲۱۹ (۰/۳۸۵)، ۰/۴۰۱ (۰/۲۱۱) این مقدار برای متغیرها مجازی به ترتیب ۰/۴۶۵ (۰/۴۹۹) و ۰/۲۵۱ (۰/۴۳۴) می باشد.

بررسی اعتبار مدل

میزان اعتبار مدل‌های برآورد شده به میزان برقراری پیش فرض‌های لازم برای برآورد مدل است. مهمترین این پیش فرض‌ها عبارتند از:

- ۱- آزمون جاک برآو
- ۲- آزمون مانایی
- ۳- آزمون لیمر
- ۴- آزمون هاسمن (در صورت معنی داری شدن آزمون لیمر)
- ۵- آزمون دوربین - واتسون (مقادیر بین ۱,۵ تا ۲,۵ نشانگر عدم خودهمبستگی است)

- جاک برآو

H0: داده‌ها برای متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال پیروی می‌کند

H1: داده‌ها برای متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال پیروی نمی‌کند

جدول (۳) آزمون جارک براو

شرح	مقدار جارک براو	سطح معنی داری
CGY	۳۰۰۵۱	۰/۰۰۱
ROE	۴۹۵۶۳۳۰	۰/۰۰۱
ROA	۱۴۲	۰/۰۰۱
NM	۶۳۰۳۹۷	۰/۰۰۱
FAR	۲۰/۸۷	۰/۰۰۱
D_{UO}	۸۶/۶۷	۰/۰۰۱
D_B	۱۲۳/۶۳	۰/۰۰۱

یکی از پیش نیازهای رگرسیون نرمال بودن داده‌های متغیرها است زیرا در صورتی که توزیع متغیرها نرمال نباشد ممکن نتایج واقعی از آزمون رگرسیون بدست نیاید. بنابراین برای مشخص شدن توزیع متغیرها معمولاً از دو آزمون K-S (در نرم افزار SPSS) و جارک-براو استفاده می‌شود. در این تحقیق به دلیل این که از نرم افزار ایویوز استفاده شده است، از آزمون جارک براو استفاده کرده ایم که نتایج این آزمون (جدول فوق) نشان می‌دهد. توزیع متغیرهای تحقیق غیر نرمال است. برای نرمال کردن متغیرها (حذف داد های پرت) دو راه وجود دارد.

۱- حذف داد های پرت و جایگزینی میانگین به جای داده های حذف شده

۲- استفاده از تابع ریاضی

که در این تحقیق برای حذف داد های پرت از تابع ریاضی استفاده می‌شود

آزمون ریشه واحد

قبل از تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه‌ها پایایی متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. به عبارتی متغیرها بایستی برای برآورد مدل های تحقیق پایایی داشته باشند تا نتایج کاذبی از برآورد مدل حاصل نشود به همین منظور از آزمون ریشه واحد استفاده می‌شود، نتایج آن در جدول زیر ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد که سطح معنی داری آزمون ریشه واحد (unit root). برای کلیه متغیرها تحقیق کمتر از ۰/۰۵ است لذا این متغیرها دارای پایایی لازم هستند.

جدول (۴) آزمون ریشه واحد

متغیرها	آماره	احتمال خطا
CGY	-۱۷/۲۲	۰/۰۰
ROE	-۲۲/۷۵	۰/۰۰
ROA	-۱۸/۶۸	۰/۰۰

۰/۰۰	-۲۲/۳	NM
۰/۰۰	-۱۷/۸۴	FAR
۰/۰۰	-۲۲/۷۹	DUO
۰/۰۰	-۲۳/۲۲	DB

۴-۵ آزمون ناهمسانی واریانس

در آمار دنباله ای از متغیرهای تصادفی که دارای واریانس های متفاوتی باشد واریانس ناهمسان نامیده میشود. در این پژوهش برای تخمین ناهمسانی واریانس از آزمون بروش پاکان استفاده شده است.

جدول (۵) آزمون ناهمسانی واریانس

شرح	آماره (f)	سطح معنی داری (احتمال)
فرضیه اول	۱/۱۰۴	۰/۳۵۱

با توجه به نتایج مشاهده شده، که سطح معنی داری آزمون برای فرضیه های تحقیق بیش از ۰/۰۵ است پس می توان بیان داشت که مدل فرضیه اول پژوهش برای آزمون فرضیه ها دارای ناهمسانی واریانس نبوده و برای انجام و آزمون فرضیه ها مناسب می باشند.

آزمون F لیمر

برای انتخاب بین روش های داده های تابلویی و داده های تلفیقی، از آزمون F لیمر ۱۴ استفاده شد. خلاصه نتایج آزمون F لیمر، به شرح ذیل در جدول زیر ارائه شده است. فرض صفر و فرض مقابل برای آزمون F لیمر به شرح زیر می باشد:

H_0 : روش داده های تلفیقی

H_1 : روش داده های تابلویی

جدول (۶) نتایج آزمون لیمر

شرح	آماره F	p-value	نتیجه آزمون	روش
فرضیه اول	۰/۷۳۰	۰/۹۹۳	H_0 تایید می شود	پولینگ (تلفیقی)

در جدول فوق مشاهده می شود که سطح معنی داری آزمون لیمر برای فرضیه اول تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ درصد است بنابراین فرض H_0 تایید و فرض H_1 رد می شود، بنابراین روش چینش داد ها تلفیقی می باشد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش

نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول پژوهش

اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکتها بر بازده سهام آنها تأثیر دارد.

H₀: اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکتها بر بازده سهام آنها تأثیر ندارد.

H₁: اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکتها بر بازده سهام آنها تأثیر دارد.

جدول (۷) ضرایب معادله رگرسیون برای فرضیه اول

متغیر وابسته	متغیر مستقل	Coefficient	خطای معیار	t-Statistic	سطح معنی داری (Prob)
CGY	Duo	-۰/۳۷۰	۰/۳۳۵	-۱/۱۰۴	۰/۲۷۰
	DB	-۰/۶۶۱	۰/۳۳۸	-۱/۹۵	۰/۰۵۰
	ROE	-۰/۲۲۸	۰/۲۵۲	-۰/۹۰۵	۰/۳۶۵
	ROA	۲/۷۴	۰/۹۲۴	۲/۹۶	۰/۰۰۳۲
	NM	۰/۳۱۲	۰/۳۲۸	۰/۹۵۱	۰/۳۴۱
	FAR	-۱/۰۴۱	۰/۵۱۱	-۲/۰۳۴	۰/۰۴۲
	ROE*Duo	۰/۱۱۱	۰/۴۴۸	۰/۲۴۷	۰/۸۰۴
	ROA*Duo	-۰/۲۳۱	۱/۱۸۳	-۰/۱۸۰	۰/۸۵۷
	NM*Duo	-۰/۳۶۴	۰/۵۹۵	-۰/۶۱۲	۰/۵۴۰
	FAR*Duo	۰/۵۷۸	۰/۷۳۹	۰/۷۸۲	۰/۴۳۴
	ROE*DB	۰/۳۷۹	۰/۳۴۲	۰/۸۱۵	۰/۴۱۵
	ROA*DB	۰/۶۳۵	۱/۲۳۸	۰/۵۱۳	۰/۶۰۸
	NM*DB	-۰/۲۱۰	۰/۷۵۱	-۰/۲۸۰	۰/۷۷۹
	FAR*DB	۱/۲۳۷	۰/۸۷۲	۱/۴۱۸	۰/۱۵۶
	C	۰/۴۴۹	۰/۲۰۳	۲/۲۰۲	۰/۰۲۸
ضریب تعیین		۰/۳۶۷			
F(prob)		(۰/۰۰) ۲/۵۹			
دوربین واتسون		۱/۵۶			

در این فرضیه به دلیل این که آزمون لیمر معنی دار نشده ، برای برآورد مدل از روش تلفیقی و برای برآورد مدل از حداقل مربعات استفاده شده است .میزان ضریب تعیین برابر با ۰/۳۶۷ است که این یعنی در حدود ۳۶/۷ درصد از تغییرات متغیر

وابسته (بازده) توسط مدل بیان می گردد. یکی از مفروضات رگرسیون استقلال خطاهاست؛ در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند، امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. آماره دوربین- واتسون به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر استفاده می شود که اگر مقدار آماره دوربین - واتسون در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ باشد فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. مقدار آماره دوربین- واتسون طبق جدول فوق ۱/۵۶ می باشد و این عدد نشان می دهد که خطاها از یکدیگر مستقل هستند و بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد و فرض همبستگی بین خطاها رد می شود و می توان از رگرسیون استفاده کرد. از طرفی میزان خطای آزمون فیشتر کمتر از ۵ درصد لذا می توان گفت که مدل فرضیه معنی دار است و یا به عبارتی رابطه خطی برقرار است. برای نتیجه گیری از مدل فرضیه نحوه داوری به این صورت است که اگر مقدار t در ناحیه رد قرار گیرد فرض صفر رد می شود. اما همچنان جهت سهولت کار از مقدار سطح معناداری برای رد یا عدم رد فرض صفر استفاده می شود. همانطور که در جدول فوق دیده می شود، با توجه به این که سطح معنی داری آزمون t برای نوع شرکت حسابرسی، بازده داراییها و نسبت استقلال مالی کمتر از ۰/۰۵ است لذا بازده سهام تحت تاثیر این متغیرها قرار گرفته است به طوری که حسابرسی توسط موسسات بزرگ و بازده داراییها باعث افزایش آن و استقلال مالی باعث کاهش آن می شود ولی در تعامل بین نوع گزارش و شرکت حسابرسی با متغیرهای مستقل، بازده سهام متأثر نشده است در نتیجه می توان گفت این فرضیه تایید نمی شود و اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکتها بر بازده سهام آنها تأثیر ندارد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش

بین بازده سهام و عملکرد و موقعیت مالی شرکتهای حسابرسی شده توسط موسسه حسابرسی بزرگ و نوع گزارش آنها تفاوت معناداری وجود دارد.

H_0 : بین بازده سهام و عملکرد و موقعیت مالی شرکتهای حسابرسی شده توسط موسسه حسابرسی بزرگ و نوع گزارش آنها تفاوت معناداری وجود ندارد.

H_1 : بین بازده سهام و عملکرد و موقعیت مالی شرکتهای حسابرسی شده توسط موسسه حسابرسی بزرگ و نوع گزارش آنها تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول (۸) توصیف آزمون t مستقل برای فرضیه دوم

منغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
CGY	مقبول	۰/۳۵۷	۱/۰۶۹
	مشروط	۰/۳۴۹	۱/۱۲
ROE	مقبول	۰/۳۴۳	۰/۴۶۷
	مشروط	۰/۳۳۸	۰/۲۵۴
ROA	مقبول	۰/۱۱۷	۰/۰۸۹
	مشروط	۰/۱۸۰	۰/۱۲۰
NM	مقبول	۰/۱۹۷۰	۰/۲۶۷
	مشروط	۰/۲۰۶۹	۰/۲۱۳
FAR	مقبول	۰/۳۶۰۰	۰/۱۹۵

منغیرها		تعداد	میانگین	انحراف معیار
CGY	مقبول	۲۷۸	۰/۳۵۷	۱/۰۶۹
	مشروط	۲۴۲	۰/۴۱۱	۰/۱۸۲

جدول (۹) آزمون t مستقل برای فرضیه دوم

سطح معنی داری	df	t	آزمون لون			
			Sig.	F		
۰/۹۳۱	۵۱۸	۰/۰۸۷	۰/۹۱۳	۰/۰۱۲	در برابر واریانس	CGY
۰/۹۳۱	۴۹۹	۰/۰۸۶			در نابرابر واریانس	
۰/۸۶۲	۵۱۸	۰/۱۷۴	۰/۰۱۴	۶/۱۳	در برابر واریانس	ROE
۰/۸۵۷	۴۳۹	۰/۱۸۰			در نابرابر واریانس	
۰/۰۰	۵۱۸	-۶/۹۱	۰/۰۰	۲۸/۹۷	در برابر واریانس	ROA
۰/۰۰	۴۳۸	-۶/۷۷			در نابرابر واریانس	
۰/۶۴۳	۵۱۸	-۰/۴۶۴	۰/۱۳۷	۲/۲۱	در برابر واریانس	NM
۰/۶۳۷	۵۱۴	-۰/۴۷۲			در نابرابر واریانس	
۰/۰۰۲	۵۱۸	-۳/۰۸	۰/۴۷۸	۰/۵۰۴	در برابر واریانس	FAR
۰/۰۰۲	۵۱۵	-۳/۰۹			در نابرابر واریانس	

در جداول فوق مشاهده می شود که بازده داراییها و نسبت استقلال مالی در شرکتهایی با گزارش مشروط بیشتر از شرکتهایی است که گزارش مقبول دارند بنابراین می توان گفت که نوع گزارش حسابرس بر این دو متغیر موثر بوده است.

جدول (۱۰) توصیف آزمون t مستقل برای فرضیه دوم

منغیرها		تعداد	میانگین	انحراف معیار
CGY	موسسات بزرگ	۳۸۹	۰/۳۵۳	۱/۰۸۳
	سایر موسسات	۱۳۱	۰/۳۵۴	۱/۱۳۲
ROE	موسسات بزرگ	۳۸۹	۰/۳۲۳	۰/۳۲۸
	سایر موسسات	۱۳۱	۰/۳۹۲	۰/۵۱۰
ROA	موسسات بزرگ	۳۸۹	۰/۱۵۱	۰/۱۱۱
	سایر موسسات	۱۳۱	۰/۱۳۳۴	۰/۱۰۲
NM	موسسات بزرگ	۳۸۹	۰/۲۰۶	۰/۲۵۹

منغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
CGY	۳۸۹	۰/۳۵۳	۱/۰۸۳
	۱۳۱	۰/۱۸۸	۰/۱۸۸
FAR	۳۸۹	۰/۴۰۳	۰/۱۹۴
	۱۳۱	۰/۳۲۵	۰/۱۷۰۰

جدول (۱۱) آزمون t مستقل برای فرضیه دوم

سطح معنی داری	df	t	آزمون لون			
			Sig.	F		
۰/۹۹۲	۵۱۸	-۰/۰۱۰	۰/۹۰۴	۰/۰۱۴	در برابر واریانس	CGY
۰/۹۹۲	۲۱۵	-۰/۰۰۹			در نابرابر واریانس	
۰/۰۷۷	۵۱۸	-۱/۷۷	۰/۱۳۵	۲/۲۳	در برابر واریانس	ROE
۰/۱۵۲	۱۶۷	-۱/۴۳			در نابرابر واریانس	
۰/۱۰۹	۵۱۸	۱/۶	۰/۴۹۴	۰/۴۶۹	در برابر واریانس	ROA
۰/۰۹۵	۲۴۱	۱/۶۷			در نابرابر واریانس	
۰/۴۵۹	۵۱۸	۰/۷۴۱	۰/۲۷۱	۱/۲۱	در برابر واریانس	NM
۰/۳۸۸	۳۰۶	۰/۸۶۵			در نابرابر واریانس	
۰/۰۰	۵۱۸	۴/۰۷	۰/۱۱۲	۲/۵۳	در برابر واریانس	FAR
۰/۰۰	۲۵۲	۴/۳۵			در نابرابر واریانس	

در جداول فوق مشاهده می شود که نسبت استقلال مالی در شرکتهایی که توسط موسسات بزرگ مورد حسابرسی قرار گرفته اند بیشتر از شرکتهایی است که توسط سایر موسسات حسابرسی مورد حسابرسی قرار گرفته اند بنابراین نوع شرکت حسابرسی بر نسبت استقلال مالی موثر بوده است.

نتیجه گیری

همانطور که مشاهده گردید نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول نشان دهنده رابطه معنادار بین نوع شرکت حسابرسی، بازده داراییها و نسبت استقلال مالی با نرخ بازده می باشد. لذا بازده سهام تحت تاثیر این متغیرها قرار گرفته است به طوری که حسابرسی توسط موسسات بزرگ و بازده داراییها باعث افزایش آن و استقلال مالی باعث کاهش آن می شود ولی در تعامل بین نوع گزارش و شرکت حسابرسی با متغیرهای مستقل، بازده سهام متأثر نشده است در نتیجه می توان گفت این فرضیه تایید نمی شود و اندازه و نوع گزارش حسابرسی در مورد عملکرد و موقعیت مالی شرکتها بر بازده سهام آنها تأثیر ندارد.

نتایج حاصل شده حاکی از این است که مؤسسه های حسابرسی بزرگ، به دلیل برخورداری از منابع، امکانات و شهرت بیشتر، خدمات حسابرسی را با کیفیت بیشتری انجام میدهند و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی و قدرت پیش بینی کنندگی این گزارش ها افزایش خواهد یافت و طبع باعث افزایش بازده می گردد. بر اساس نتایج به دست آمده، میتوان معیارهای کیفیت حسابرسی را معیاری منطقی برای اتکا به اطلاعات حسابداری دانست. به این ترتیب، بازدهای که با کمک اطلاعات حسابداری از سوی حسابرسان متخصص و مشهور پیش بینی میشود، به واقعیت نزدیک تر خواهد شد. از میان متغیرهای بالا و عدم تاثیر نوع اظهار نظر بر بازده می تواند به پدیده گزینش اظهارنظر در بازار حسابرسی ایران اشاره کرد. گزینش اظهارنظر حالتی است که در آن صاحبکار حسابرسی خود را تغییر می دهد تا حسابرسی جدید مطابق نظر صاحبکار گزارش خود را تنظیم نماید. این موضوع عامل تهدید کننده ای برای حرفه حسابرسی به شمار می آید. نتایج این پژوهش مطابق نتایج پژوهش لی (۲۰۱۳) و میهایلا و همکاران (۲۰۱۵) می باشد.

یافته های بدست آمده از آزمون فرضیه دوم نشان می دهد که بازده داراییها و نسبت استقلال مالی در شرکتهایی با گزارش مشروط بیشتر از شرکتهایی است که گزارش مقبول دارند بنابراین می توان گفت که نوع گزارش حسابرسی بر این دو متغیر موثر بوده است. همچنین در جداول ۴-۹ و ۴-۱۰ مشاهده می شود که نسبت استقلال مالی در شرکتهایی که توسط موسسات بزرگ مورد حسابرسی قرار گرفته اند بیشتر از شرکتهایی است که توسط سایر موسسات حسابرسی مورد حسابرسی قرار گرفته اند بنابراین اندازه مؤسسه حسابرسی بر نسبت استقلال مالی موثر بوده است. بنابراین از نتایج آزمون می توان استنباط کرد که بزرگی موسسات موجب ارتقاء کیفیت گزارش حسابرسی خواهد شد. از دلایل عدم ارتباط سایر متغیرها می توان اشاره کرد که یکی از مهمترین عوامل در استفاده از اطلاعات با کیفیت به سطح دانش و درک استفاده کنندگان بر می گردد. به رغم اینکه خدمات حسابرسی و کیفیت انجام آن در سالهای اخیر افزایش یافته ولی تا رسیدن به حد مطلوب فاصله زیادی دارد و یکی از دلایل این امر این است که بر خلاف کشورهای پیشرفته جامعه ایران نسبت به اطلاعات مالی و کیفیت آن آگاه و حساس نیست و در حد الزامات قانونی با موضوع برخورد می شود. در واقع به نظر می رسد در ایران نقش اقتصادی حسابرسی بعنوان محرک اصلی تقاضا برای حسابرسی با کیفیت بالا کم اهمیت جلوه می نماید. نتایج آزمون این فرضیه در جهت تایید تحقیقات چانگ (۲۰۱۰) و هسی (۲۰۱۱) است.

پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج پژوهش

۱. با توجه به نتایج این پژوهش می توان پیش بینی کرد، مؤسسه های حسابرسی با شهرت و اعتبار بالا، سبب افزایش قابل ملاحظه ای در کیفیت گزارشگری مالی می شوند. بنابراین میتوان به مجامع عمومی شرکتهای پیشنهاد کرد که از مؤسسه های حسابرسی مشهور و معتبر برای حسابرسی شرکت استفاده کنند.
۲. با توجه به اینکه بین اندازه مؤسسه حسابرسی و موقعیت مالی شرکتهای رابطه معناداری وجود دارد، پیشنهاد می شود اقداماتی در زمینه افزایش تعداد مؤسسه های بزرگ حسابرسی انجام شود.

پیشنهادها برای پژوهش های آتی

۱. با توجه به نتایج این تحقیق به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود به بررسی تأثیر سایر ویژگیهای حسابرسی بر بازده با توجه به معیارهای دیگری چون تخصص حسابرسی در صنعت و دوره تصدی حسابرسی، پرداخته شود.
۲. همچنین پیشنهاد می شود این پژوهش در سطح صنایع مختلف مورد بررسی قرار گیرد.

محدودیتهای پژوهش

محدودیت ها و مشکلاتی که در اجرای پژوهش حاضر وجود داشته و باید حین تفسیر یافته های پژوهش و تعمیم آن مد نظر قرار گیرند، به شرح زیر هستند:

۱. اولین و مهمترین محدودیت تحقیقاتی که بر پایه آمار استنباطی انجام می شود، در خصوص تعمیم نتایج آن به سایر شرایط و دوره ها می باشد. این امکان وجود دارد که ارتباطاتی که در این تحقیق ثابت شده اند؛ در دوره ها و یا شرایط متفاوت از شرایط این تحقیق برقرار نباشند و یا اینکه نوع ارتباطات به گونه دیگری باشد. بنابراین باید در تعمیم نتایج این تحقیق، احتیاط لازم به عمل آید.

کارا نبودن بازار سرمایه ایران، به عنوان یک عامل مداخله گر می تواند نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار دهد که کنترل آن توسط محقق امکان پذیر نمی باشد. این موضوع یکی از تنگناهای موجود در اجرای تحقیقات متکی به بازار سرمایه از جمله تحقیق حاضر است.

منابع

- بنی مهد، بهمن، علی احمدی، سعید (۱۳۹۲). " بررسی تحلیلی سودمندی گزارش های حسابرسی در بازار سرمایه "، فصلنامه علمی پژوهشی، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال دوم، شماره ششم، تابستان ۱۳۹۲، صص ۱۳-۲۹.
- دارابی، رویا، رضائی جعفری، عاطفه (۱۳۹۱). " تاثیر بندهای گزارش حسابرس مستقل بر شفافیت گزارش های مالی "، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال پنجم، شماره سیزدهم، تابستان ۱۳۹۱، صص ۷۹-۹۶.
- سنگ سفیدی، نادر (۱۳۸۵) " بررسی رفتار سرمایه گذاران بورس اوراق بهادار تهران نسبت به کیفیت اطلاعات مندرج در گزارش مشروط حسابرسی "، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات
- سواد لو، مهدی (۱۳۸۳). " بررسی تاثیر بندهای گزارش حسابرس مستقل بر سود هر سهم، سود نقدی هر سهم و نسبتهای مالی شرکتهای گروه صنایع لوازم خانگی و ماشین آلات پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران "، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده مدیریت
- شکری چشمه سبزی، اعظم (۱۳۸۴) " تاثیر گزارش های حسابرسی بر تصمیم گیری استفاده کنندگان از صورتهای مالی "، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس. دانشکده علوم انسانی
- موسوی شیری، محمود (۱۳۸۷) " بررسی تاثیر گزارش های حسابرسی بر کیفیت گزارشگر مالی در ایران "، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

Change, H, Cheng, C.S and k, J. Reichelt (2010), Market Reaction to Auditor Switching from Big 4 to Third-Tier Small Accounting Firms Auditing: A Journal of Practice and Theory, November 2010, pp. 83-114.

Elliott W.B, Krische S.D., Peecher M.E (2009) "Expected Mispricing: The Joint Influence Of Accounting Transparency And Investor Base".

Hsu, J. Young, W and C.H Chu. (2011). Price Behavior of Qualified Companies around the Audit Report and Report Announcement Days: The Case of Taiwan. Journal of International Financial Management and Accounting. 22:2 2011.

Lee,H.L, and H. lee. 2013. The Value Relevance of Summarized Accounting Information and Audit Quality. Working paper. in Second International Conference of the Japanese Accounting Review Presented

Mihaela Alina Robua*, Ioan Bogdan Robua(2015). The influence of the audit report on the relevance of accounting information reported by listed Romanian companies. Procedia Economics and Finance 20 (2015) 562 – 570